



Özgür Kadın Colette

Colette'in yarattığı karakterler erkekler tarafından domine edilen bir dünyada var olan, sosyal beklentileri reddeden, kompleks ve güçlü kadınlardır.

ÖZGE KILIÇOĞLU, Lyon

Bu yıl Fransa'nın çeşitli yerlerinde Colette'in doğumunun yüz elliinci yılı kutlanıyor. Üç evlilik, lezbiyen ilişkiler, bir dolu skandal, Nobel'e adaylık, Légion d'honneur madalyası, Goncourt üyeliği ve başkanlığı ve 1954'te devlet töreniyle uğurlanmasına kadar uzanan bir hayat... Simone de Beauvoir ve Marguerite Duras ile Fransa'nın gelmiş geçmiş en ses getiren kadını Sidonie-Gabrielle Colette yüz elli yıl önce 28 Ocak 1873'te bir Burgonya köyünde doğar.

Henüz yirmi yaşında ilk evliliğini Willy olarak tanınan gazeteci ve

romancı Henry Gauthier-Villars'la yapar. Edebiyat ve müzik çevrelerine onun sayesinde girer ama Willy parası bittiği zaman Colette'i çocukluk anılarını yazmaya zorlar ve ilk kitaplarını Willy adıyla yayımlar. "Keçinin bağlı olduğu yerde otlaması gerekir," dediği ilk kocasından sadakatsizlik sebebiyle 1906'da ayrılır. Boşanma sonrası bir müzikholde sahne almaya başlar. Orada tanıştığı Missy adıyla bilinen Mathilde de Morny'yle yaşadığı lezbiyen ilişkiyle bir skandala imza atar. Modern yaşam ve özgürlükten asla vazgeçmez. Kısa saçlar ve pantolon imzası olur. İlk kitapları yayımlandıktan sonraki şöhreti için, "Bana yazar denme-

sine, bir yayıncının ve dinleyicinin bana yazar muamelesi yapmasına hâlâ şaşıyorum. Bunların kayıtsız bir şansa bağlı olduğunu düşünüyorum," der. Academie Goncourt'a giren ikinci kadın ve başkanlık eden ilk kadındır. Öldüğünde bile bir ilke imza atarak devlet töreniyle cenaze-si yapılan ilk kadın olur.

Paris Colette için ayrı bir anlam taşır. Marigny Tiyatrosu, Moulin Rouge ve Bataclan'da yaptığı özgür ruhlu gösterileri olumlu olumsuz çok ses getirir. Colette'e tüm özgürlükleri sunarak onun bağımsızlık arzusunu sonuna kadar tatmin eden bir şehir olur Paris. 1912'de gazeteci ve diplomat Henry de Jouvenel'le



ikinci evliliğini yapar. Fakat on altı yaşındaki üvey oğluyla ilişkisi bu evliliğin de sonunu getirir.

1920-1930 arası yazarlığının en verimli dönemi olur. Paris'te on beş kez adres değiştirir ve nihayet çok oturmak istediği Palais Royal'ın ilk katına taşınır. Burada Cocteau'yla komşu olur. Galeri Vivien'de dolaşır, Le Grand Véfou'da sık sık yemek yer. Şimdiki Jousseume'un yerinde olan Petit Siroux kitapçısını sürekli ziyaret eder. Bu sırada üçüncü ve son evliliğini yaptığı Maurice Goudekete ile birlikte.

Colette istediği gibi yaşamayı seçer ve kadınların sürekli reddedildiği edebiyat tarihinin zirvesinde yerini alır. Tüm bunlara rağmen kendisini bir feminist ve aktivist olarak görmez. 1910'da Maurice Dekobra'nın yaptığı söyleşide Co-

lette oy hakkını savunan kadınlardan nefret ettiğini, onların hareme ya da kırbaça layık olduğunu söyler. 1927'de yapılan başka bir söyleşide Walter Benjamin'in "Kadınlar politikaya katılmalı mı" sorusuna Colette hayır cevabını verir. Çevresinde kabinede olmaya bir erkek kadar layık, entelektüel, dengeli, kültürlü çok sayıda kadın olduğunu ama her birinin her ay kontrol dışına çıktıkları, öngörülemez ve asabi günlerinin olduğunu belirterek böyle günlerde siyaset mekanizmasının durmadığını ve oy verilip kararların alınmaya devam ettiğini söyler.

Yaşarken Colette kendisini politik manada anti-feminist olarak görür. Bir kadının isteyebileceği tek gücün seksüel güç olduğunu, oy vermeye ihtiyacı olmadığı gibi oy vermek istemediğini de belirtir. Bir yanda

sürekli bu söyleşilere yapılan atıflar varken, öbür yanda ölümünden sonra Amerikalı feministler kendisini kadının özgürleşmesi açısından öncü bir feminist olarak kabul eder.

Societe des Amis de Colette (Colette'in Arkadaşları Derneği) başkanı ve La Maison de Colette (Colette Evi) direktörü Frederic Maget TV5Monde'a verdiği söyleşide Colette ve feminizm sorusunun karmaşık olduğunu söylüyor: Colette kendi zamanında ve özellikle sonrasında kadının özgürleşmesi ve emansipasyonu açısından önemli bir figürdür. Simon de Beauvoir *İkinci Cinsiyet*'i yazdığında en çok alıntı yaptığı kadın Colette'tir. Sonrasında kadınların özgürlük hareketi başladığında Colette adı çok sık kullanılır. Frederic Maget, Colette'in annesi Sido gibi bilinçli olarak provokatif olduğunu, onun evrensel bir feminist olmaktan çok dişil ve eril arasındaki farklara dikkat çektiğini belirtir.

Colette toplumun kurallarını kabul etmeyen, özgür, bağımsız, hayatskandallarla dolu birisiydi. Evliliğe karşı olmasına rağmen üç kere evlenmiş, oy hakkı için mücadele eden kadınlarla alay etmiş, kadının siyasi katılımını reddetmiş ama yazılarında çocuk aldırmaı savunmuş, kadına karşı şiddete karşı durmuş ve kadının özgürlüğünden bahsetmiştir. Kadının kurtuluşu ya da özgürleşmesi Colette için kolektif değil bireysel bir zaferdir. Colette kendisini hiçbir zaman feminist olarak tanımlamamış, aktif olarak feminist harekete katılmamıştır. Kadının statüsü üzerine yazılar ya da manifestolar yazmamış, kadın hakları yürüyüşlerine ya da militan eylemlere katılmamıştır, yine de kitaplarında yarattığı karakterler erkekler tarafından domine edilen bir dünyada var olan, sosyal beklentileri reddeden, kompleks ve güçlü kadınlardır. Kadınlar onun kitaplarından güç almıştır. Colette birçok kadın yazar için öncü, seslerinin duyulması ve bağımsızlıkları için ilham kaynağı olmuştur.